

Regelbunden tillsyn i Skiljeboskolan

Grundskola årskurs 7-9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Västerås kommun och besökt Skiljeboskolan den 22 och 23 april 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 15 februari 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. I Skiljeboskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever

Skiljeboskolan	Antal elever
Grundskola	356

Källa: Skolans uppgift i samband med tillsynen

Skiljeboskolan ligger i Västerås östra skolområde och omfattar grundskola årskurserna 7-9, inklusive verksamhet för elever med Aspergers syndrom. Skolledningen består av tf rektor 75 procent och tf biträdande rektor 50 procent. Skolan är organiserad i fyra arbetslag, som har varsin arbetslagsledare. Skolans ledningsgrupp består av rektorerna, arbetslagsledarna och en facklig representant för MBL-frågor.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 2: Resultat för elever i årskurs 9

	Skiljeboskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommungrupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	186,6	183,5	181,4	177,2	199,7	208,7	209,0	209,3
Andel (%) som nått målen i samtliga ämnen	68	61	60	54	65	75	78	77
Andel (%) behöriga till nationellt program	84	78	82	74	80	87	89	89

Källa: Skolverkets nationella statistik

Kommentar och bedömning:

Av tabell 2 ovan framgår att endast 65 procent av eleverna som gick ut årskurs 9 vårterminen 2008 nådde målen för utbildningen. Det framgår också att 80 procent av eleverna var behöriga till nationellt program på gymnasiet. Båda dessa resultat ligger under motsvarande värden för både Västerås kommun och riket. Även det genomsnittliga meritvärdet ligger under snittet i både Västerås kommun och riket.

Skiljeboskolan har under ett antal år haft låg måluppfyllelse och under åren 2004 till 2007 försämrades kunskapsresultaten. Under 2007 påbörjades ett systematiskt arbete för att förbättra resultaten. De förändringar av både organisation och arbetsformer som genomförs innebär ökat elevfokus, strävan efter ämnesintegrering, bättre uppföljning

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

av elevresultat och bättre möjligheter att ge elever stöd. Skolinspektionen noterar att resultaten förbättrades något år 2008.

Skolinspektionen bedömer att Skiljeboskolan fortsatt behöver vidta kraftfulla åtgärder så att alla elever ges förutsättningar att nå lägst de nationella målen för utbildningen.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en framtätsyftande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

De individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av består dels av en självvärdering som görs av eleven, dels av omdömen i de olika ämnena som skrivs av läraren. I elevens självvärdering är kopplingen till de nationella målen i läroplan och kursplaner bristfällig. I den del som innehåller skriftliga omdömen i de olika ämnena är kopplingen till de nationella målen tydlig i vissa ämnen. I andra ämnen ges kommentarer om elevens egenskaper och arbetsinsatser, som saknar koppling till de nationella målen. Det saknas också en beskrivning av hur skolan kan stödja elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling. Skolan har i samband med faktagranskningen inkommit med exempel

på den mall som kommer att användas för skriftliga individuella utvecklingsplaner från höstterminen 2009. Dessa mallar har ännu inte tagits i bruk varför Skolinspektionens bedömning kvarstår.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver åtgärda de individuella utvecklingsplanerna så att de överensstämmer med författningarnas krav.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 4 kap. 2 § skollagen ska eleverna ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande skall anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande. Rektorn har, enligt avsnitt 2.8 i läroplanen, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. För att eleverna, i enlighet med läroplanens intentioner, ska kunna ta ansvar för sin egen utbildning, krävs också att skolan klargör vilka mål utbildningen har. Enligt Skiljeboskolans kvalitetsredovisning har arbetet med elevers inflytande varit ett prioriterat område. Lärare uppger att man i arbetslagen arbetat med hur man kan göra eleverna mer delaktiga i planering och genomförande av undervisningen. Vid tillsynen i skolan framkommer att inte alla elever ges likvärdiga möjligheter att påverka undervisningens innehåll och arbetsformer. Eleverna ger olika exempel som bekräftar detta. Enligt rektor och lärare är elevinflytandet fortfarande varierande och lärarberoende. Skolinspektionen bedömer sammantaget att elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande behöver förbättras.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

I de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av beskrivs nuläge, målsättningar och beslutade åtgärder på individ-, grupp- och organisationsnivå. Dock framgår inte hur åtgärdsprogrammen ska följas upp och utvärderas. Tydligheten när det gäller elevens behov och relationen till de nationella målen framgår i varierande grad.

Skolinspektionen bedömer att Skiljeboskolan behöver förbättra åtgärdsprogrammen så att det framgår hur de ska följas upp och utvärderas. Skiljeboskolan behöver även försäkra sig om att elevens behov och kopplingen till de nationella målen framgår i alla åtgärdsprogram.

2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt 3 kap. 14 § diskrimineringslagen ska en utbildningsanordnare som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier som har samband med ovan nämnda diskrimineringsgrunder. Det finns inget hinder för skolan att föra samman dessa två planer i ett dokument. Skolinspektionen bedömer dock endast skolans plan mot kränkande behandling.

Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under

medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad

Likabehandlingsplanen vid Skiljeboskolan innehåller en beskrivning av diskrimineringsgrunder, mål för skolans arbete, förebyggande insatser och åtgärder att vidta när kränkning sker. Dock finns inte någon beskrivning av planerade åtgärder inför det kommande året, utifrån en aktuell kartläggning av läget och behoven på den egna skolan. Innehållet i planen behöver också förankras på skolan.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder så att skolans plan mot kränkande behandling uppfyller lagens krav. Vidare vill Skolinspektionen påpeka att det av planens namn bör framgå att den också gäller för skolans arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Den regelbundna tillsynen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1. Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3. Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Undervisning i svenska som andraspråk ska enligt 2 kap. 15-16 § § grundskoleförordningen anordnas för de elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas istället för undervisning i svenska. Beslut om sådan undervisning ska fattas av rektorn. I Skiljeboskolan finns elever som är i behov av undervisning i svenska som andraspråk men som i stället erbjuds särskilt stöd i svenska. I tillsynen framkommer att skolan inte gör någon tydlig åtskillnad mellan ämnena svenska och svenska som andraspråk. Skolinspektionen bedömer att undervisning i svenska som andraspråk behöver anordnas för de elever som är i behov av det.

3.1.4. Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5. Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2. Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1. Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2. Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3. Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1. Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2. Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 5 kap. 5 § grundskoleförordningen ska beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp fattas av styrelsen för utbildningen (alt rektorn om detta är delegerat) efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. Beslutet ska enligt 8 kap. 1 § grundskoleförordningen innehålla en fullföljdshänvisning med information om att det får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Västerås kommun har ett flertal kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper. I Skiljeboskolan finns elever som rektorn bedömer har behov av undervisning i en sådan särskild undervisningsgrupp. Tilldelning av plats i dessa grupper sker efter ett ansökningsförfarande från föräldrar och elevens rektor i förening. Först när ansökan beviljats fattar rektorn ett beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. Detta förfarande innebär att om dessa särskilda undervisningsgrupper anses fulla eller det av någon annan anledning inte kan beredas plats för en elev så erhåller eleven inte det särskilda stöd som rektorn anser vara det bästa för eleven. Då rätten till särskilt stöd är oavvislig och det enligt 5 kap. 1 § grundskoleförordningen är rektor som fattar beslut om särskilt stöd för en elev strider ett sådant förfarande mot författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp inte fattas på ett sätt som är förenligt med författningarnas krav.

3.3.3. Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4. Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1. Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4.2. Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

Enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisningen inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Enligt 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

Skolinspektionen har tagit del av Skiljeboskolans kvalitetsredovisning för läsåret 2007/2008. I redovisningen saknas en uppföljning av kunskapsresultaten i olika ämnen i årskurs 9, analys av dessa samt en analys av tidigare insatser och resultat som kan ligga till grund för framtida åtgärder. Det framkommer också att elever och deras vårdnadshavare inte har varit delaktiga i arbetet med kvalitetsredovisningen.

Skolinspektionen bedömer därmed att skolans kvalitetsredovisning inte tillfullo uppfyller de krav som förordningen ställer.

Stockholm 13 november 2009

Sture Löf

Bellita Thorén